

KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 28.11.2023 r.
COM(2023) 762 final

2023/0444 (NLE)

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY

**zmieniające rozporządzenie (UE) 2022/2576 w odniesieniu do wydłużenia okresu jego
stosowania**

UZASADNIENIE

1. KONTEKST WNIOSKU

1.1 Przyczyny i cele wniosku

Od czasu niczym niesprobowanej i nieuzasadnionej inwazji Rosji na Ukrainę dostawy rosyjskiego gazu do UE zostały zakłócone w ramach celowej próby wykorzystania energii jako broni politycznej. Rosja od wielu lat jest głównym dostawcą gazu do UE. W przeszłości ponad 40 % gazu dostarczanego do UE pochodziło z Rosji. Od lutego 2022 r. dostawy gazu stale się zmniejszają. W pierwszej połowie 2023 r. przepływy gazu z Rosji stanowiły mniej niż 10 % importu gazu do UE. Dwanaście państw członkowskich uruchomiło pierwszy lub drugi stan kryzysowy zgodnie ze wspólną klasyfikacją UE, jak przewidziano w rozporządzeniu (UE) 2017/1938 w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego.

Ten szok podaży ma znaczący wpływ na poziom cen i zmienność cen gazu i energii elektrycznej, inflację, ogólną stabilność finansową i makroekonomiczną UE oraz na wszystkich obywateli. Cena hurtowa w 2022 r. była średnio pięciokrotnie wyższa niż przed kryzysem, a w szczycie kryzysu latem 2022 r. przekroczyła nawet 300 EUR/MWh. Ceny utrzymują się do chwili obecnej na wyraźnie wyższych poziomach niż w okresie przed kryzysem, przy dużej zmienności. Przedsiębiorstwa, w szczególności sektory energochłonne, doświadczyły utraty konkurencyjności, podczas gdy obywatele borykają się z mniejszą siłą nabywczą.

W tym kontekście 19 grudnia 2022 r. Rada przyjęła nadzwyczajne rozporządzenie Rady (UE) 2022/2576 w celu zwiększenia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu.

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 zapewnia tymczasową podstawę prawną w zakresie:

- lepszej koordynacji zakupów gazu (rozdział II);
- środków zapobiegających nadmiernym cenom gazu i nadmiernej zmienności śróddziennej na rynkach energetycznych instrumentów pochodnych (rozdział III); oraz
- środków mających zastosowanie w przypadku stanu nadzwyczajnego dotyczącego gazu (rozdział IV).

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 ma na celu złagodzenie wpływu na ceny gazu poprzez zajęcie się zapotrzebowaniem i podażą, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw w całej Unii Europejskiej oraz wzmocnienie solidarności. Zawiera ono różne elementy, które mają w spójny sposób działać na rzecz uniknięcia bardzo wysokich cen oraz wzmocnienia solidarności i bezpieczeństwa dostaw.

Celem niniejszego wniosku jest przedłużenie o rok okresu stosowania przepisów rozporządzenia (UE) 2022/2576 ze względu na utrzymujące się ryzyko dla dostaw energii w Unii.

Reakcja Unii w ramach planu REPowerEU i powiązanych z nim inicjatyw, w tym środków określonych w rozporządzeniu (UE) 2022/2576 przyczyniła się do złagodzenia skutków rosyjskiej inwazji na Ukrainę dla dostaw gazu oraz jej późniejszego wpływu na poziomy cen, inflację, stabilność finansową i makroekonomiczną, a także na wszystkich obywateli.

Sytuacja na światowych rynkach gazu pozostaje jednak nadal bardzo napięta i oczekuje się, że w najbliższej przyszłości równowaga rynkowa pozostanie niepewna. Sytuacja ta ma negatywny wpływ na ceny gazu, które – mimo że są niższe niż w szczycie odnotowanym latem 2022 r. –

pozostają ponad dwukrotnie wyższe od poziomów sprzed kryzysu. Niektóre zagrożenia, jeżeli będą miały miejsce, będą wzbudzać obawy co do niedoborów, które z kolei, ze względu na niestabilność rynku spowodowaną jego ograniczeniami, mogą wywoływać poważne skutki w zakresie cen. Zagrożenia te obejmują odbicie popytu na LNG w Azji skutkujące zmniejszeniem dostępności gazu na światowym rynku gazu; mroźną zimę, która może doprowadzić do wzrostu zapotrzebowania na gaz nawet o 30 mld m³; ekstremalne zdarzenia pogodowe, które mogą mieć wpływ na magazynowanie energii wodnej i wytwarzanie energii jądrowej ze względu na niski poziom wody oraz wynikający z tego wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną wytwarzaną przy użyciu gazu; dalsze zakłócenia w funkcjonowaniu infrastruktury krytycznej; a także pogorszenie sytuacji geopolitycznej i krajobrazu zagrożeń w regionach zaopatrujących UE, na przykład w związku z kryzysem na Bliskim Wschodzie.

Zaprzestanie stosowania odpowiednich środków unijnych, zmieniłoby stabilną, ale niepewną sytuację, jaką Unia osiągnęła dotychczas i pogorszyłoby odporność na prawdopodobne przyszłe wydarzenia, takie jak całkowite wstrzymanie importu z Rosji.

1.1.1. Główne elementy rozporządzenia (UE) 2022/2576

1) Agregacja zapotrzebowania i lepsza koordynacja zakupów gazu

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2022/2576 Komisja zaprojektowała i wdrożyła przy wsparciu usługodawcy mechanizm AggregateEU, który umożliwia agregację zapotrzebowania, organizację rund przetargowych z międzynarodowymi dostawcami gazu oraz dopasowanie popytu do ofert dostawców. W mechanizmie mogą uczestniczyć, w charakterze nabywców, przedsiębiorstwa z siedzibą w UE i umawiających się stronach Wspólnoty Energetycznej.

Rozporządzenie przewiduje obowiązkową agregację zapotrzebowania poprzez nałożenie na państwa członkowskie obowiązku zobowiązania przedsiębiorstw krajowych do korzystania z pośrednictwa dostawcy usług w celu zagregowania zapotrzebowania na wystarczająco duże ilości gazu. W procesie agregacji zapotrzebowania przedsiębiorstwa państw członkowskich mają uwzględniać ilości odpowiadające co najmniej 15 % docelowego napełnienia magazynów na kolejny rok (około 13,5 mld metrów sześciennych dla całej Unii).

Aby cel polegający na dywersyfikacji dostaw gazu i odejścia od gazu z Federacji Rosyjskiej nie został zagrożony, rozporządzenie (UE) 2022/2576 stanowi, że należy wykluczyć udział przedsiębiorstw lub innych podmiotów kontrolowanych przez osoby fizyczne lub prawne z Federacji Rosyjskiej lub przedsiębiorstwa mające siedzibę w Federacji Rosyjskiej. Ponadto z mechanizmu agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów gazu wyłącza się gaz ziemny pochodzący z Federacji Rosyjskiej, w tym dostawy gazu ziemnego wprowadzane do państw członkowskich lub umawiających się stron Wspólnoty Energetycznej przez znajdujące się w wykazie punkty wejścia.

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 zawiera przepisy mające na celu zapewnienie lepszej koordynacji zakupów gazu w Unii i solidarności energetycznej między państwami członkowskimi. Aby to osiągnąć, rozporządzenie ma na celu przedstawienie Komisji przeglądu nadchodzących przetargów lub umów dotyczących sprzedaży i zakupu gazu. W związku z tym przedsiębiorstwa gazowe lub przedsiębiorstwa zużywające gaz mają obowiązek przysyłania Komisji powiadomień o wszelkich nadchodzących przetargach lub umowach dotyczących gazu w ilości powyżej 5 TWh/rok. Komisja może następnie wydać zalecenia dla tych przedsiębiorstw w przypadkach, gdy takie przetargi lub umowy mogą mieć negatywny wpływ na mechanizm wspólnych zakupów, funkcjonowanie rynku, bezpieczeństwo dostaw lub solidarność.

2) Skuteczna eksploatacja rurociągów i terminali LNG

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 poprawia również skuteczność eksploatacji rurociągów i terminali LNG.

Dywersyfikacja źródeł dostaw z wyłączeniem Rosji zmienia wzorce przepływu gazu w UE. W związku z tym trasy z terminali LNG do centrów poboru stały się bardziej istotne niż dominujący dawniej kierunek przepływu rurociągów Wschód-Zachód. Takie zmiany w przepływach gazu prowadziły jednak do szczególnie wysokiego przeciążenia w punktach połączeń wzajemnych, zwłaszcza w Europie północno-zachodniej.

Aby zwiększyć zdolność systemu gazowego do reagowania na ograniczenia przesyłowe i zwiększyć elastyczność systemu, art. 14 rozporządzenia (UE) 2022/2576 zawiera przepisy zobowiązujące OSP do oferowania nie w pełni wykorzystanej zakontraktowanej zdolności ciągłej dla wszystkich połączeń wzajemnych, nie tylko przeciążonych, poprzez (i) wdrożenie nowej comiesięcznej procedury „wykorzystaj albo strać” lub (ii) rozszerzenie istniejących procedur mających ten sam cel.

Ponadto sprawą najwyższej wagi stała się optymalizacja zdolności absorpcyjnej terminali LNG w UE oraz wykorzystania magazynów. Uczestnicy rynku uznali, że konieczna jest w tym celu większa przejrzystość, podobnie jak ma to miejsce w przypadku przesyłu gazu rurociągami. Gas Infrastructure Europe (GIE) obsługuje dwie główne platformy obejmujące wszystkie państwa członkowskie UE, a także Zjednoczone Królestwo i Ukrainę: Aggregated Gas Storage Inventory (AGSI) w odniesieniu do magazynowania gazu oraz Aggregated LNG Storage Inventory (ALSI) w odniesieniu do LNG. Po wejściu w życie rozporządzenia (UE) 2022/2576 (art. 12 i 13) do platform tych dodano nowe komponenty, w tym informacje o oferowanych usługach i warunkach mających zastosowanie do tych usług, zakontraktowanych i dostępnych pojemnościach instalacji magazynowych i zdolnościach instalacji LNG, taryfach itp. Platformy te obejmują obecnie prawie wszystkie wielkoskalowe terminale LNG w UE i 98 % unijnych magazynów gazu. Oprócz ogólnounijnych platform, indywidualni operatorzy instalacji magazynowych i LNG byli zobowiązani do zapewnienia większej przejrzystości w odniesieniu do możliwości rezerwowania zdolności na rynku wtórnym. W tym celu wymagano od nich utworzenia indywidualnych platform rezerwacji.

Większa przejrzystość zapewnia lepszy i bardziej kompleksowy przegląd rynków LNG i magazynowania w UE. Prowadzi to również do bardziej efektywnego wykorzystania tej infrastruktury i zwiększa potencjał przyciągania dodatkowych dostawców.

3) Działania dotyczące poziomu cen gazu

Opracowanie nowego uzupełniającego poziomu odniesienia LNG

Unijny rynek LNG nadal się konsoliduje. Na indeksowane ceny giełdowe nadal wpływają dostawy gazociągowe i istniejące wąskie gardła w infrastrukturze, a zatem nie zawsze dokładnie odzwierciedlają one cenę, po której LNG jest faktycznie przywożony do Unii. Ponadto, ponieważ rosyjski gaz nadal stanowi istotną – choć malejącą – część importu do UE, która jest coraz bardziej skoncentrowana na niektórych obszarach, rynki gazu pozostają podatne na manipulacje dostawami gazu z Rosji.

Istnieje potrzeba zapewnienia stabilnych i przewidywalnych cen importowanego LNG, które są niezbędne do zastąpienia niedoborów dostaw spowodowanych prawdopodobnym wstrzymaniem importu gazu z Rosji. W rozporządzeniu 2022/2576 zobowiązano Europejską Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki („ACER”) do stworzenia w krótkim

czasie obiektywnego narzędzia szacowania cen, a z czasem poziomu odniesienia dla importu LNG do UE poprzez gromadzenie w czasie rzeczywistym informacji na temat wszystkich dziennych transakcji. ACER ustanowiła taki poziom odniesienia, który zapewnia nabywcom pełniejsze informacje i zwiększa przejrzystość cen.

Rozporządzenie 2022/2576 przyznało ACER uprawnienia niezbędne do gromadzenia danych dotyczących transakcji niezbędnych do ustanowienia poziomu odniesienia LNG, w oparciu o zadania i uprawnienia jakie ACER już posiadała na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii oraz rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1348/2014 z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie przekazywania danych wdrażającego art. 8 ust. 2 i 6 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1227/2011 w sprawie integralności i przejrzystości hurtowego rynku energii (zwanym dalej łącznie „REMIT”), oraz wzmacnia te zadania i uprawnienia.

4) Działania na rzecz zmniejszenia zmienności cen

Mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną cen

W przepisach finansowych (MiFID II) już teraz wymaga się ustanowienia przez systemy obrotu zestawu mechanizmów w celu ograniczenia znacznej zmienności na rynkach finansowych, a ESMA pracuje nad sposobami poprawy funkcjonowania automatycznych mechanizmów zawieszania obrotu we wszystkich klasach aktywów, co będzie miało bardziej trwały pozytywny wpływ na obrót wszystkimi klasami aktywów, w tym energetycznymi instrumentami pochodnymi. W niedawno zakończonym przeglądzie MiFIR dodano również pojęcie sytuacji nadzwyczajnej i przyznano ESMA dodatkowe uprawnienia w zakresie automatycznych mechanizmów zawieszania obrotu. Zmiany te mają zostać transponowane do przepisów krajowych do drugiej połowy 2025 r. Wprowadzono mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną określony w rozporządzeniu (UE) 2022/2576, tak aby systemy obrotu ustanowiły mechanizmy zapobiegające nadmiernym wahaniom cen w ciągu dnia sesyjnego poprzez dostosowanie istniejących automatycznych mechanizmów zawieszania obrotu lub utworzenie dodatkowego mechanizmu. Duże wahania na rynkach gazu i energii elektrycznej utrudniają przedsiębiorstwom energetycznym dalsze uczestnictwo w tych rynkach i zaspokajanie ich potrzeb w zakresie zabezpieczenia przy jednoczesnym zapewnieniu konsumentom końcowym bezpieczeństwa dostaw energii.

W związku z tym rozporządzenie (UE) 2022/2576 nakłada na systemy obrotu wymóg ustanowienia tymczasowego mechanizmu zarządzania zmiennością śróddzienną, mającego na celu ograniczenie dużych wahań cen kontraktów na instrumenty pochodne dotyczące energii w tym samym dniu sesyjnym. Systemy obrotu mogą wdrażać mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną poprzez włączenie go do swoich istniejących automatycznych mechanizmów zawieszania obrotu ustanowionych już zgodnie z dyrektywą 2014/65/UE, albo jako mechanizm dodatkowy.

5) Bezpieczeństwo dostaw

Rozszerzenie obowiązku solidarnego wsparcia na krytyczne elektrownie gazowe

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2017/1938 państwo członkowskie, w którym krytyczne elektrownie gazowe mogą odgrywać kluczową rolę dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, musiałoby ograniczyć ich działalność, co mogłoby zaszkodzić bezpieczeństwu dostaw energii elektrycznej w innych państwach członkowskich, zanim to państwo członkowskie będzie mogło wystąpić z wnioskiem o środek solidarnościowy na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1938. Aby zapobiec takim negatywnym skutkom ubocznym dla

wytwarzania energii elektrycznej, rozporządzenie (UE) 2022/2576 umożliwia państwom członkowskim wystąpienie z wnioskiem o udzielenie solidarnego wsparcia, z pewnymi ograniczeniami, jeżeli elektrownie gazowe, które są konieczne do zapewnienia wystarczalności systemu elektroenergetycznego, będą narażone na ryzyko, że nie będą zaopatrywane w krytyczne ilości gazu. Z tego samego powodu państwa członkowskie udzielające solidarnego wsparcia będą uprawnione do zapewnienia, aby funkcjonowanie ich krytycznych elektrowni gazowych nie było zagrożone podczas udzielania solidarnego wsparcia innemu państwu członkowskiemu.

Domyślne zasady dwustronnej solidarności

Szczególne środki zawarte w rozporządzeniu (UE) 2022/2576 wprowadziły domyślny mechanizm między państwami członkowskimi, aby zapewnić sobie wzajemną pomoc w zaopatrywaniu „odbiorców chronionych w ramach solidarnego wsparcia” (gospodarstwa domowe oraz pod pewnymi warunkami systemy ciepłownicze i podstawowe usługi socjalne) i krytycznych elektrowni gazowych w sytuacji nadzwyczajnej prowadzącej do bardzo poważnego niedoboru gazu. Wynikające z rozporządzenia (UE) 2017/1938 przepisy dotyczące bezpieczeństwa dostaw wprowadziły zasadę takiej solidarności, ale jej rzeczywiste wykorzystanie w czasie kryzysu wymaga szczegółowych uzgodnień prawnych, technicznych i finansowych, które miały zostać uzgodnione dwustronnie między państwami członkowskimi. Jak dotąd uzgodniono jednak jedynie osiem z 40 wymaganych uzgodnień. Art. 27 i 28 rozporządzenia (UE) 2022/2576 określają zatem zasady i procedury, które będą automatycznie stosowane między państwami członkowskimi, które nie wprowadziły dwustronnych uzgodnień o solidarności.

Zgodnie z art. 13 rozporządzenia (UE) 2017/1938 należy udzielać solidarnego wsparcia za godziwą rekompensatą. Ewentualne koszty pośrednie wynikające z postępowań sądowych lub arbitrażowych po ograniczeniu działalności przemysłu będą jednak nadal ograniczone do 100 % ceny gazu. Wynika to z faktu, że koszty rekompensat dla przemysłu wynikające z ograniczeń są częściowo pokrywane z ceny gazu, a jeżeli część z nich pozostanie po postępowaniu sądowym, część ta jest wysoce niepewna i może znacznie przewyższać koszty gazu. Niepewność dotycząca pośrednich kosztów rekompensat okazała się zatem główną przeszkodą dla państw członkowskich w zawieraniu umów o solidarności. Państwa członkowskie będą jednak nadal mogły uzgodnić różne warunki rekompensaty.

Obecny obowiązek związany z solidarnym wsparciem, wynikający z rozporządzenia (UE) 2017/1938, ma zastosowanie między państwami członkowskimi, które są ze sobą połączone bezpośrednio lub za pośrednictwem państwa trzeciego. Proponowane przedłużenie spowoduje utrzymanie rozszerzenia tego obowiązku na państwa członkowskie posiadające instalacje LNG, które – nawet jeśli nie są bezpośrednio połączone – mogłyby udzielić solidarnego wsparcia państwu członkowskiemu w sytuacji nadzwyczajnej, jeżeli dysponują infrastrukturą niezbędną do odbioru tego LNG.

1.1.2. Obecna sytuacja: utrzymują się poważne trudności w zapewnianiu bezpieczeństwa dostaw energii dla UE i zagrożenia dla tego bezpieczeństwa

Rekcja Unii w ramach planu REPowerEU i w następstwie inicjatyw, w tym środków określonych w rozporządzeniu (UE) 2022/2576, pomogła złagodzić skutki kryzysu i przygotowała UE na pogorszenia sytuacji w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu. W sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia Rady (UE) 2022/2576 w świetle ogólnej sytuacji w zakresie dostaw gazu do Unii¹, Komisja stwierdziła, że przepisy rozporządzenia odegrały ważną rolę w stabilizacji sytuacji na rynku gazu i zapewnieniu odpowiednich dostaw gazu do Unii oraz że rozporządzenie to stanowi ważny element zestawu narzędzi UE w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu.

Jeżeli czas obowiązywania rozporządzenia nie zostanie przedłużony, przestanie ono obowiązywać z dniem 30 grudnia 2023 r.

Na dzień przyjęcia niniejszego wniosku utrzymują się jednak poważne trudności w dostawach gazu do Unii.

Ze względu na znaczny spadek importu rosyjskiego gazu rurociągowego na przestrzeni ostatniego roku dostępność dostaw gazu do Unii jest znacznie ograniczona w porównaniu z sytuacją sprzed kryzysu. Oczekuje się, że przy obecnych poziomach importu gazu rurociągowego Unia otrzyma około 20 mld m³ gazu rurociągowego w ramach importu z Rosji w 2023 r., a ten niepewny import może zostać jeszcze bardziej ograniczony lub wstrzymany. Jest to wielkość o około 110 mld m³ mniejsza niż w 2021 r.

Sytuacja na światowych rynkach gazu pozostaje bardzo napięta i należy się spodziewać, że jeszcze przez pewien czas taka pozostanie, ponieważ planuje się, że przed 2026 r. na całym świecie uruchomione zostaną jedynie bardzo ograniczone nowe zdolności skraplania LNG.

Sytuacja ta ma negatywny wpływ na ceny gazu, które – mimo że są niższe niż w szczycie odnotowanym latem 2022 r. (gdy ceny wzrosły gwałtownie do wartości powyżej 300 EUR/MWh) – pozostają ponad dwukrotnie wyższe od poziomów sprzed kryzysu. W poprzednim dziesięcioleciu ceny mieściły się w przedziale od 5 EUR/MWh do 35 EUR/MWh przy uśrednionej wartości 20 EUR/MWh. Wczesną jesienią 2023 r. ceny wahały się od 40 do 50 EUR/MWh. Ten poziom cen w dalszym ciągu ma nieunikniony wpływ na siłę nabywczą obywateli UE i konkurencyjność europejskich przedsiębiorstw.

Zmienność rynku jest również konsekwencją napiętego rynku i stanowi dodatkowe zagrożenie dla gospodarki UE. Latem i jesienią 2023 r. odnotowano szereg przypadków znacznej zmienności cen, które wzrosły o ponad 50 % w ciągu kilku tygodni. Takie sytuacje wskazują, że rynki gazu są nadal niestabilne i mogą gwałtownie reagować na nieoczekiwane i nagłe wstrząsy w zakresie podaży i popytu, np. w związku z takimi wydarzeniami jak strajk w australijskich instalacjach LNG, kryzys na Bliskim Wschodzie i zakłócenia w funkcjonowaniu gazociągu Balticconnector. W tych warunkach obawa przed niedoborem gazu może wywołać silne reakcje, które mogą mieć poważne konsekwencje dla cen.

Niektóre zagrożenia, jeżeli będą miały miejsce, będą wzbudzać obawy co do niedoborów, które z kolei, ze względu na niestabilność rynku spowodowaną jego ograniczeniami, mogą wywoływać poważne skutki w zakresie cen. Tego typu rodzaje ryzyka obejmują: odbicie popytu na skroplony gaz ziemny (LNG) w Azji, skutkujące dalszym zmniejszeniem

¹ COM(2023) 547 final.

dostępności gazu na rynku światowym, mroźną zimą, która może doprowadzić do wzrostu zapotrzebowania na gaz nawet o 30 mld m³, ekstremalne warunki pogodowe, które mogą mieć wpływ na magazynowanie energii wodnej lub produkcję energii jądrowej i tym samym spowodować wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną wytwarzaną przy użyciu gazu lub wywołać zwiększone zapotrzebowanie na gaz, oraz ewentualne dodatkowe zakłócenia dostaw gazu, w tym całkowite wstrzymanie importu gazu z Rosji lub zakłócenia działania istniejącej krytycznej infrastruktury gazowej.

Ponadto od czasu przyjęcia sprawozdania w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia (UE) 2022/2576 pogorszył się krajobraz zagrożeń. Konflikty zbrojne o dużej intensywności dotyczą obecnie kilka kluczowych regionów zaopatrujących UE, oprócz wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie (Azerbejdżan, Bliski Wschód).

Najnowsze przykłady ilustrują prawdopodobieństwo i znaczenie zagrożeń związanych z zakłóceniem funkcjonowania krytycznej infrastruktury gazowej. We wrześniu 2022 roku gazociąg Nord Stream 1 został uszkodzony w wyniku aktów sabotażu w takim stopniu, że obecnie nie można nim w ogóle transportować gazu i nie będzie to możliwe w dającej się przewidzieć przyszłości. W październiku 2023 r. doszło do zakłócenia działania gazociągu Balticconnector, ważnego gazociągu łączącego Finlandię z Estonią. Zespół dochodzeniowy sprawdza, czy uszkodzenie miało charakter zewnętrzny i zostało spowodowane przez kotwicę statku. W wyniku zakłócenia działania gazociągu Balticconnector Finlandia nie jest już w stanie spełnić kryterium N-1 w ramach standardu w zakresie infrastruktury określonego w art. 5 rozporządzenia (UE) 2017/1938. Kryterium N-1 gwarantuje, że państwa członkowskie wprowadzą środki, tak aby w przypadku zakłóceń w funkcjonowaniu największej pojedynczej infrastruktury gazowej nadal dysponowały one zdolnościami technicznymi pozwalającymi im zaspokoić swoje całkowite zapotrzebowanie w ciągu dnia szczytowego zapotrzebowania. W wyniku zakłócenia działania gazociągu Balticconnector w dniu 27 października 2023 r. Finlandia zmieniła stan kryzysowy zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2017/1938 z „wczesnego ostrzeżenia” na „stan alarmowy”, który jest ostatnim stanem kryzysowym przed wystąpieniem stanu nadzwyczajnego. Ten nowy incydent związany z infrastrukturą ilustruje prawdopodobieństwo i znaczenie zagrożeń dotyczących nowych zakłóceń w funkcjonowaniu krytycznej infrastruktury gazowej

Należy również zauważyć, że znaczne zmniejszenie zapotrzebowania na gaz ziemny (-18 % między sierpniem 2022 r. a wrześniem 2023 r.) przyczynia się do utrzymania równowagi w zakresie gazu w UE. Zmniejszenie to wynika z czynników ekonomicznych (np. wysokich cen) i środków administracyjnych przyjętych przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia 2022/1369 dotyczącego skoordynowanego zmniejszenia zapotrzebowania na gaz i rozporządzenia (UE) 2023/706, które je przedłużyło. Ewentualny wzrost zapotrzebowania spowodowany odbiciem zużycia gazu w sektorze mieszkaniowym, handlowym i przemysłowym lub w przypadku, gdy środki administracyjne mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania nie zostały jeszcze przedłużone, stanowi dodatkowe ryzyko, które, biorąc pod uwagę obecną napiętą sytuację na światowych rynkach gazu, mogłoby zagrozić bezpieczeństwu dostaw gazu w UE.

W trzech kolejnych sprawozdaniach z grudnia 2022 r., lutego i lipca 2023 r., Międzynarodowa Agencja Energetyczna (MAE) konsekwentnie podkreśla zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw gazu w UE i ostrzega przed samozadowoleniem w związku z poprawą sytuacji w porównaniu ze szczytowym poziomem kryzysu latem 2022 r. Jak zauważono w sprawozdaniu z lutego 2023 r., „sytuacja w zakresie dostaw gazu pozostanie napięta w 2023 r., a globalny bilans podlega niezwykle szerokiemu zakresowi niepewności i zewnętrznych czynników ryzyka.

Obejmuje to możliwość całkowitego zaprzestania dostaw gazu gazociągami z Rosji do Unii Europejskiej, a także ożywienie chińskiego importu LNG zgodnie z długoterminowymi umowami dotyczącymi LNG zawartymi przez ten kraj oraz potencjalną mniejszą dostępność dostaw LNG². MAE ostrzegła, że „lepszą perspektywa nie powinna odwracać uwagi od środków niezbędnych (...) do ograniczenia narażenia Unii Europejskiej na zagrożenia zewnętrzne”². Opracowała scenariusze warunków skrajnych zakładające sytuację, w której wstrzymano dostawy gazu z Rosji, dostawy LNG pozostały ograniczone i nastąpił wzrost popytu związany z warunkami pogodowymi, co mogłoby doprowadzić do powstania w UE potencjalnej luki między podażą a popytem w wysokości 40 mld m³. W swoim sprawozdaniu z lipca 2023 r. MAE podkreśliła, że „przed zimą 2023/24 na półkuli północnej utrzymują się zagrożenia i niepewność” oraz że „pełne instalacje magazynowe nie są zabezpieczeniem przed niestabilnością związaną z warunkami zimowymi i ryzykiem ponownego pojawienia się napięć rynkowych”³.

Ponadto zgodnie z art. 8 rozporządzenia (WE) 715/2009 europejska sieć operatorów systemów przesyłowych gazu (ENTSOG) opublikowała coroczną zimową prognozę dotyczącą dostaw wraz z przeglądem letnim. ENTSOG stwierdziła, że chociaż ogólna sytuacja w zakresie bezpieczeństwa dostaw w UE znacznie się poprawiła, konieczne mogą być dodatkowe środki na wypadek całkowitego zakłócenia dostaw z Rosji. Oprócz tego konieczne jest ostrożne zarządzanie instalacjami magazynowymi w sezonie zimowym 2023–2024, ponieważ poziom napełnienia wynoszący 46 % jest prawdopodobnie konieczny na początku sezonu napełniania magazynów, aby osiągnąć wynoszący 90 % cel w zakresie składowania, określony w rozporządzeniu (UE) 2022/1032⁴.

Podsumowując, w świetle utrzymujących się poważnych trudności i zagrożeń sytuacja w zakresie dostaw gazu, choć poprawiła się w porównaniu ze szczytem kryzysu w lecie 2022 r., pozostaje niestabilna. Rekcja Unii w ramach planu REPowerEU i w następstwie inicjatyw, w tym środków określonych w rozporządzeniu (UE) 2022/2576, przyczyniła się do poprawy sytuacji. Zaprzestanie stosowania odpowiednich środków unijnych, zmieniłoby stabilną, ale niepewną sytuację, jaką Unia osiągnęła dotychczas i pogorszyłoby odporność na prawdopodobne przyszłe wydarzenia, takie jak całkowite wstrzymanie importu z Rosji.

W świetle tych utrzymujących się poważnych trudności i zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw gazu w UE, a także aby nie zmieniać obecnej delikatnej równowagi, konieczne i pilne jest przedłużenie okresu stosowania rozporządzenia (UE) 2022/2576. W związku z tym niniejszy wniosek ma na celu przedłużenie o rok okresu stosowania rozporządzenia 2022/2576 zwiększającego solidarność dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu. Przedłużenie stosowania o jeden rok jest konieczne i proporcjonalne ze względu na trwały charakter poważnych trudności i dodatkowe zagrożenia oraz niepewność obecnej sytuacji, która ma się utrzymywać przez cały rok 2024.

² <https://www.iea.org/reports/background-note-on-the-natural-gas-supply-demand-balance-of-the-european-union-in-2023>

³ <https://iea.blob.core.windows.net/assets/f45a2340-8479-4585-b26e-ec5e9b14feca/GlobalGasSecurityReview2023IncludingtheGasMarketReportQ32023.pdf>.

Na początku listopada 2023 r. unijne stany magazynowe gazu ziemnego osiągnęły rekordowo wysoki poziom powyżej 99 % pojemności.

⁴ [SO0052-23_Winter Supply Outlook 2023-24 with Summer 2024 Overview.pdf \(entsog.eu\)](https://www.entsog.eu/00052-23_Winter_Supply_Outlook_2023-24_with_Summer_2024_Overview.pdf)

1.1.3. Powody przedłużenia okresu stosowania przepisów rozporządzenia w obecnej sytuacji

Poszczególne przepisy rozporządzenia (UE) 2022/2576, których stosowanie ma zostać przedłużone w obecnym wniosku, są niezbędne do zaradzenia wyżej wymienionym poważnym trudnościom i zagrożeniom dla bezpieczeństwa dostaw gazu w UE z następujących względów.

Lepsza koordynacja zakupów gazu (rozdział II – sekcja 1 i 2)

Ogólnie rzecz biorąc, agregacja zapotrzebowania i lepsza koordynacja zakupów gazu przyczyniają się do zapewnienia bardziej równego dostępu przedsiębiorstw we wszystkich państwach członkowskich, zwłaszcza w państwach śródlądowych lub bez bezpośredniego dostępu do rynków międzynarodowych, do nowych lub dodatkowych źródeł gazu w nagłych sytuacjach, w których wymagana jest solidarność. Może to, w duchu solidarności, zmniejszyć szkodliwy wpływ wypierania ofert i podnoszenia cen, a w szczególności pomóc mniejszym przedsiębiorstwom w czerpaniu korzyści z korzystniejszych warunków zakupu wynikających z zagregowanego zapotrzebowania.

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2022/2576 Komisja zaprojektowała i uruchomiła, z pomocą dostawcy usług, mechanizm agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów pod nazwą „AggregateEU”. Państwa członkowskie i przedsiębiorstwa gazowe, a także przedsiębiorstwa zużywające gaz faktycznie uczestniczyły w mechanizmie agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów na podstawie rozporządzenia (UE) 2022/2576 („AggregateEU”) i przyczyniły się do osiągnięcia do października 2023 r. łącznej agregacji wynoszącej 44,04 mld m³ zapotrzebowania na gaz, co odpowiada ponad trzykrotności obowiązkowych ilości na potrzeby agregacji zapotrzebowania. Dopasowane ilości w tym samym okresie wyniosły 34,77 mld m³, co odpowiada około 10 % konsumpcji w UE w 2022 r. Świadczy to o tym, że mechanizm „AggregateEU” cieszył się dużym zainteresowaniem uczestników rynku.

Komisja wdrożyła również środki wspierające przewidziane w rozporządzeniu, w tym dotyczące przejrzystości i wymiany informacji, zarządzania unijną platformą energetyczną oraz obowiązkowego korzystania z mechanizmu „AggregateEU”. Zgodnie z przepisami rozporządzenia dotyczącymi przejrzystości i wymiany informacji do lipca 2023 r. Komisja wydała dwa zalecenia. W tych przypadkach Komisja uznała, że konieczna jest dalsza koordynacja w odniesieniu do przetargów na zakup gazu, ponieważ mogłaby ona usprawnić funkcjonowanie wspólnych zakupów lub zapobiec negatywnemu wpływowi na rynek wewnętrzny, na bezpieczeństwo dostaw lub na solidarność energetyczną.

W sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia Rady (UE) 2022/2576 Komisja stwierdziła, że mechanizm „AggregateEU”, oparty na przepisach rozporządzenia dotyczących agregacji zapotrzebowania, zapewnia europejskim nabywcom (przedsiębiorstwom z siedzibą w UE i w umawiających się stronach Wspólnoty Energetycznej) dodatkowe możliwości zakupu gazu od niezawodnych dostawców na warunkach konkurencyjnych, a także przejrzystość rynku w zakresie popytu i podaży, przyczyniając się tym samym do zmniejszenia zmienności rynków.

W związku z powyższym agregacja zapotrzebowania i lepsza koordynacja zakupów gazu pozostają cennym narzędziem do zaradzenia wyżej wymienionym poważnym trudnościom i zagrożeniom dla bezpieczeństwa dostaw gazu. Należy zatem przedłużyć stosowanie odpowiednich przepisów o jeden rok.

Środki mające na celu zwiększenie wykorzystania instalacji LNG, magazynów gazu i gazociągów (rozdział II sekcja 3)

Przepisy rozporządzenia (UE) 2022/2576 zwiększające przejrzystość w odniesieniu do dostępnych zdolności i usług oferowanych w terminalach LNG i magazynach gazu ułatwiły zwiększony napływ LNG do Unii i przyjmowanie zmienionych przepływów gazu. Sytuacja nie zmieniła się od czasu przyjęcia rozporządzenia, ponieważ UE nadal musi importować duże ilości LNG, aby zrekompensować utracone dostawy rosyjskiego gazu rurociągowego, i będzie to nadal czynić w dającej się przewidzieć przyszłości. Dlatego też nadal konieczna jest większa przejrzystość w odniesieniu do terminali LNG i magazynów gazu.

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 zawiera wymóg wprowadzenia mechanizmów „wykorzystaj lub strać” we wszystkich punktach połączeń wzajemnych w Europie, podczas gdy w przeszłości wymóg ten dotyczył jedynie niektórych punktów połączeń wzajemnych. Mechanizmy takie umożliwiają szybkie i elastyczne reagowanie systemu na ewentualne ograniczenia wynikające ze zmienionych przepływów gazu.

Środki mające na celu zwiększenie wykorzystania instalacji LNG, magazynów gazu i gazociągów pozostają cennym narzędziem służącym rozwiązywaniu wyżej wymienionych poważnych trudności i zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw gazu w UE, w związku z czym odpowiednie przepisy należy przedłużyć o jeden rok.

Środki zapobiegające nadmiernym cenom gazu i nadmiernej zmienności śróddziennej na rynkach energetycznych instrumentów pochodnych (rozdział III)

Ze względu na trudności w ocenie prawidłowości cen LNG, które występują na tym rynku, rozporządzenie (UE) 2022/2576 nakłada na Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) obowiązek gromadzenia wszystkich danych dotyczących transakcji w zakresie dostaw LNG do Unii niezbędnych do sporządzania codziennego oszacowania ceny LNG i poziomu odniesienia LNG ustalonego jako spread między dziennym oszacowaniem ceny LNG a ceną rozliczeniową dla kontraktu TTF futures o najbliższym terminie wygaśnięcia.

W odniesieniu do obrotu w rozporządzeniu (UE) 2022/2576 przewidziano środek mający na celu zarządzanie nadmierną zmiennością na rynkach instrumentów pochodnych gazu i energii elektrycznej, przy jednoczesnym zachowaniu procesów kształtowania się cen. Mechanizm korytarza cen zapobiegający ich gwałtownym śróddziennym skokom ma na celu uniknięcie nadmiernej zmienności cen i zapobieżenie skrajnym gwałtownym skokom cen na rynku energetycznych instrumentów pochodnych w ciągu dnia sesyjnego.

Jak stwierdzono w sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia (UE) 2022/2576, ponieważ na rynkach gazu w dalszym ciągu występują przypadki znacznej zmienności cen, przepisy rozdziału III rozporządzenia (UE) 2022/2576 mogą odegrać rolę w zapobieganiu nadmiernym skokom cen i w stabilizacji rynku. Przypadki znacznej zmienności cen zaobserwowane w lecie i jesieni 2023 r. potwierdzają wniosek, że rynki gazu są nadal niestabilne i podatne na ekstremalne skoki cen. Mechanizm zmienności śróddziennej mógłby pozostać cennym narzędziem służącym rozwiązywaniu wyżej wymienionych poważnych trudności i zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw gazu w UE, w związku z czym odpowiednie przepisy należy przedłużyć o jeden rok.

Środki mające zastosowanie w przypadku stanu nadzwyczajnego dotyczącego gazu (rozdział IV)

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 stanowi tymczasowe uzupełnienie rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu, w szczególności przez zapewnienie domyślnego stosowania

mechanizmu solidarnościowego w przypadku braku umów dwustronnych, a także przez rozszerzenie tego mechanizmu solidarnościowego na skroplony gaz ziemny (LNG) i krytyczne ilości gazu do produkcji energii elektrycznej. Dodano ponadto przepis ułatwiający ograniczenie popytu przez odbiorców chronionych, a także przepis dotyczący zabezpieczenia przepływów transgranicznych.

W grudniu 2022 r. Komisja przeprowadziła próbne ćwiczenie solidarnościowe z państwami członkowskimi UE i ENTSOG, podczas którego przetestowano zasady i procedury w sytuacjach nadzwyczajnych, a także mechanizm solidarnościowy. Ponadto Komisja rozesłała kwestionariusz do Grupy Koordynacyjnej ds. Gazu w celu zebrania informacji zwrotnych na temat np. przepisów określonych w rozporządzeniu (UE) 2022/1576. Wyniki ćwiczenia próbnego i kwestionariusz szczegółowo opisano w sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia (UE) 2022/2576.

Na podstawie ustaleń zawartych w sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia (UE) 2022/2576 i nowego krajobrazu zagrożeń Komisja stwierdza, że koncepcje określone w rozdziale IV mają nadal zasadnicze znaczenie dla łagodzenia ewentualnych kryzysów gazowych i zmniejszenia zbiorowych kosztów takiego kryzysu, a także dla ułatwienia bieżących lub przyszłych wysiłków na rzecz zmniejszenia zapotrzebowania. W szczególności brak umów dwustronnych stanowi utrzymującą się słabość strukturalną, co oznacza, że konieczne jest przedłużenie obowiązywania domyślnych zasad. Kluczowe znaczenie mają również krytyczne ilości gazu do produkcji energii elektrycznej, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się potencjalnego kryzysu gazowego na system elektroenergetyczny. Wartości krytycznych objętości gazu zawarte w załączniku I obowiązują przez okres przedłużonego stosowania rozporządzenia do końca 2024 r.

Ponadto krajobraz dostaw w UE znacznie się zmienił, a w 2023 r. głównym źródłem dostaw był LNG. Należy zatem rozszerzyć solidarność na państwa członkowskie posiadające instalacje LNG, aby odzwierciedlić tę zmienioną rzeczywistość. Wreszcie oceniono, że pojęcia zużycia gazu w celach innych niż nieodzwon przez odbiorców chronionych oraz dodatkowe zabezpieczenia dla transgranicznych przepływów gazu w sytuacjach nadzwyczajnych są korzystne dla zapobiegania kryzysom i łagodzenia ich skutków, a zatem przedłużenie związanych z nimi przepisów jest korzystne.

1.2 Spójność z przepisami obowiązującymi w tej dziedzinie polityki

Proponowany instrument określa tymczasowe, proporcjonalne i nadzwyczajne środki. Stanowi on uzupełnienie istniejących odpowiednich inicjatyw i przepisów UE, które zapewniają obywatelom możliwość korzystania z bezpiecznych dostaw gazu oraz ochronę odbiorców przed poważnymi zakłóceniami dostaw. Przyczynia się on również do realizacji celu dywersyfikacji dostaw gazu ziemnego.

Przepisy rozporządzenia (UE) 2022/2576 są spójne z istniejącymi inicjatywami, takimi jak komunikat „REPowerEU”, wniosek w sprawie pakietu dotyczącego rynków wodoru i gazu zdekarbonizowanego oraz rozporządzenie w sprawie oszczędzania gazu wraz z towarzyszącym mu komunikatem „Oszczędzanie gazu na bezpieczną zimę”. Stanowią one uzupełnienie prawodawstwa UE dotyczącego rynku wewnętrznego i bezpieczeństwa dostaw.

Rozporządzenie (UE) 2022/2576 wzmacnia i uzupełnia rozporządzenie (UE) 2017/1938 w sprawie bezpieczeństwa dostaw gazu. Wspomniane rozporządzenie uwzględnia już obowiązek udzielenia solidarnego wsparcia, a także pojęcie odbiorców chronionych w ramach solidarnego wsparcia, które obejmuje gospodarstwa domowe oraz, w pewnych

okolicznościach, podstawowe usługi społeczne i systemy ciepłownicze. Rozporządzenie (UE) 2022/2576 rozszerza ten obowiązek związany z solidarnym wsparciem w celu zabezpieczenia dostaw krytycznych ilości dla elektrowni gazowych i przewiduje jego uruchomienie za pomocą domyślnego mechanizmu w przypadku braku dwustronnych uzgodnień o solidarności, które obecnie mają zastosowanie również do państw członkowskich posiadających instalacje LNG.

Wniosek w pełni odzwierciedla również cel rozporządzenia (UE) 2022/1369 w sprawie skoordynowanych środków zmniejszających zapotrzebowanie na gaz, polegający na proaktywnym zmniejszaniu zapotrzebowania na gaz, aby złagodzić potencjalne zakłócenia w dostawach spowodowanych wojną napastniczą Rosji przeciwko Ukrainie. Zmniejszenie zapotrzebowania pozostaje kluczowym filarem naszych działań w zakresie bezpieczeństwa dostaw, a wniosek dotyczy tego filaru, umożliwiając państwom członkowskim osiągnięcie oszczędności wynikających ze zużycia gazu przez odbiorców chronionych w celach innych niż nieodzwrotne, a jednocześnie nadal chroniąc odbiorców wrażliwych.

W pkt 2.2.5 załącznika 1 do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1775/2005 określono przepisy dotyczące długoterminowego mechanizmu „wykorzystaj lub strać”. Przepisy te zostały przyjęte, aby zapobiec blokowaniu zdolności przesyłowych przez uczestników rynku w czasie, gdy nie mogą lub nie planują ich wykorzystać. Ze względu na sytuację kryzysową rozporządzenie 2022/2576 zmniejsza obciążenia administracyjne i zapewnia stosowanie tych przepisów. W szczególności skrócono w nim czas, który upływa w przypadku niewykorzystania zdolności, z sześciu miesięcy do jednego miesiąca.

Po pełnoskalowej inwazji Rosji na Ukrainę Unia opracowała plan REPowerEU, aby jak najszybciej, a najpóźniej do 2027 r., zakończyć zależność UE od rosyjskich paliw kopalnych. Aby to osiągnąć, w planie REPowerEU ustanowiono unijną platformę energetyczną i zapowiedziano mechanizm agregacji i wspólnych zakupów. Mechanizm taki ustanowiono w rozporządzeniu 2022/2576, którego stosowanie ma zostać przedłużone w obecnym wniosku. Proponowana inicjatywa jest w pełni zgodna z celami określonymi w REPowerEU.

Niniejszy wniosek w sprawie przedłużenia okresu stosowania rozporządzenia (UE) 2022/2576 stanowi zatem uzupełnienie istniejących przepisów i niedawnych inicjatyw w sektorze energetycznym, zapewniając bezpieczeństwo dostaw gazu, przyczyniając się do stabilizacji rynku i kontrolowania cen oraz do dywersyfikacji dostaw gazu.

Ponadto niniejszy wniosek stanowi uzupełnienie starań Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych (ESMA), który 12 października 2023 r. zgodnie z dyrektywą (UE) 2014/65 wydał briefing nadzorczy na temat kalibracji automatycznych mechanizmów zawieszania obrotu, którego celem jest wzmocnienie funkcjonowania takich automatycznych mechanizmów we wszystkich klasach aktywów.

1.3 Spójność z innymi politykami Unii

Europejski Zielony Ład

Rozporządzenie (UE) 2022/2576, którego przepisy niniejszy wniosek ma przedłużyć, ma zasadniczo na celu wzmocnienie bezpieczeństwa dostaw oraz rozwiązanie problemu wysokich i niestabilnych cen energii. Jest również spójne z długoterminowym celem Zielonego Ładu. Przepisy dotyczące agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów i ustanowienie sposobów

wspólnego zakupu gazu w bardziej skoordynowany sposób są również zgodne ze ścieżką obniżania emisyjności wskazaną w Zielonym Ładzie i REPowerEU.

Polityka rynku wewnętrznego

Wniosek jest zgodny z przepisami dotyczącymi wewnętrznego rynku energii. Funkcjonujące transgraniczne rynki energii mają kluczowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa dostaw w sytuacji niedoboru dostaw.

Polityka konkurencji

Zasady dotyczące agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów mogą być stosowane w sposób zgodny z unijnymi regułami konkurencji, które umożliwiają wspólne zakupy między konkurującymi przedsiębiorstwami pod pewnymi warunkami i które są stosowane w świetle panującej sytuacji rynkowej.

2. PODSTAWA PRAWNA, POMOCNICZOŚĆ I PROPORCJONALNOŚĆ

2.1 Podstawa prawna

Podstawę prawną przedmiotowego instrumentu stanowi art. 122 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Obecny i utrzymujący się niedobór dostaw gazu stanowi poważną trudność w zaopatrzeniu w produkt energetyczny w rozumieniu art. 122 TFUE. Jak wyjaśniono powyżej, utrzymują się poważne trudności w zapewnianiu bezpieczeństwa dostaw energii dla UE i zagrożenia dla tego bezpieczeństwa. Ze względu na znaczny spadek importu rosyjskiego gazu rurociągowego na przestrzeni ostatniego roku dostępność dostaw gazu do Unii jest znacznie ograniczona w porównaniu z sytuacją sprzed kryzysu. Sytuacja na światowych rynkach gazu pozostaje bardzo napięta i należy się spodziewać, że jeszcze przez pewien czas taka pozostanie, ponieważ planuje się, że przed 2026 r. na całym świecie uruchomione zostaną jedynie bardzo ograniczone nowe zdolności skraplania LNG. Przypadki znacznej zmienności cen z lata i jesieni 2023 r. pokazały, że rynki gazu są nadal niestabilne i mogą gwałtownie reagować na nieoczekiwane i nagłe wstrząsy w zakresie podaży i popytu, np. w związku z takimi wydarzeniami jak strajk w australijskich instalacjach LNG, kryzys na Bliskim Wschodzie i zakłócenia w funkcjonowaniu gazociągu Balticconnector.

Niektóre zagrożenia, jeżeli będą miały miejsce, będą wzbudzać obawy co do niedoborów, które z kolei, ze względu na niestabilność rynku spowodowaną jego ograniczeniami, mogą wywoływać poważne skutki w zakresie cen. Do tych zagrożeń należą odbicie popytu na LNG w Azji, skutkujące zmniejszeniem dostępności gazu na rynku światowym, ekstremalne warunki pogodowe, które mogą mieć wpływ na magazynowanie energii wodnej lub produkcję energii jądrowej, co może spowodować przejście na energię elektryczną wytwarzaną w oparciu o gaz i ewentualne dodatkowe zakłócenia dostaw gazu, w tym całkowite wstrzymanie importu gazu z Rosji lub zakłócenia działania istniejącej krytycznej infrastruktury gazowej.

W związku z tym istnieje pilna potrzeba dalszych środków na rzecz bardziej skoordynowanych i natychmiastowych działań, aby lepiej przygotować się na ewentualne dalsze zakłócenia w dostawach gazu i okresy zmienności rynku w ciągu następnego roku. Środki, które mają być kontynuowane w ramach instrumentu przez ograniczony okres, umożliwią wszystkim państwom członkowskim i uczestnikom rynku przygotowanie się na ewentualne dalsze niedobory dostaw i niestabilność rynku oraz radzenie sobie z nimi w skoordynowany sposób.

Środki przewidziane w rozporządzeniu (UE) 2022/2576, które mają zostać przedłużone, są podejmowane w duchu solidarności między państwami członkowskimi. Na przykład agregacja zapotrzebowania i wspólne zakupy mogą wzmocnić solidarność Unii poprzez wspieranie w szczególności tych przedsiębiorstw, które wcześniej nabywały gaz wyłącznie lub głównie od rosyjskich dostawców i pomaganie im w uzyskaniu dostaw od alternatywnych dostawców gazu ziemnego na konkurencyjnych warunkach. Ponadto oszacowania cen i spready (poziomy odniesienia) publikowane na podstawie rozporządzenia (UE) 2022/2576 mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia solidarności między państwami członkowskimi odnośnie do zamawiania ograniczonych dostaw LNG. Ponadto w rozporządzeniu (UE) 2022/2576 ustanawia się tymczasowe środki na wypadek stanu nadzwyczajnego dotyczącego gazu w celu sprawiedliwej transgranicznej dystrybucji gazu, zabezpieczenia dostaw gazu dla najbardziej krytycznych odbiorców oraz zapewnienia realizacji transgranicznych środków solidarnościowych. Dzięki temu lokalny kryzys gazowy nie rozprzestrzeni się na kilka państw członkowskich.

Uzasadnione jest zatem oparcie proponowanego instrumentu na art. 122 ust. 1 TFUE.

2.2 Pomocniczość (w przypadku kompetencji niewyłącznych)

Przepisy rozporządzenia (UE) 2022/2576 i proponowane przedłużenie ich stosowania są w pełni zgodne z zasadą pomocniczości. Ze względu na skalę i znaczące skutki poważnych trudności i zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw gazu do UE konieczne jest podjęcie działań na poziomie UE. Aby zminimalizować ryzyko potencjalnych poważnych zakłóceń, konieczne jest przyjęcie ogólnounijnego podejścia polegającego na agregacji zapotrzebowania i lepszej koordynacji dostaw oraz bardziej efektywnym wykorzystaniu terminali LNG, magazynów gazu i gazociągów, w duchu solidarności. Można to skutecznie uregulować na szczeblu UE, a nie na szczeblu krajowym.

Środki mające na celu zapobieganie nadmiernym cenom gazu i nadmiernej zmienności śróddziennej na rynku energetycznych instrumentów pochodnych wymagają również działań na szczeblu UE, biorąc pod uwagę zintegrowany charakter rynków gazu i powiązanych finansowo rynków.

Konieczne jest również skoordynowane podejście na szczeblu UE w odniesieniu do środków na rzecz bezpieczeństwa dostaw. Taka koordynacja ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia państwom członkowskim możliwości skutecznego i terminowego reagowania na wnioski o udzielenie solidarnego wsparcia. Chociaż państwa członkowskie nadal będą miały możliwość zawierania dwustronnych uzgodnień o solidarności, domyślne zasady będą obowiązywać do czasu zawarcia takich porozumień, co umożliwi wszystkim państwom członkowskim UE korzystanie z solidarności. Zapewni to ostatecznie, że brak uzgodnień administracyjnych i finansowych między państwami członkowskimi nie będzie utrudniał dwustronnego udzielania solidarnego wsparcia, a jednocześnie umożliwi państwom członkowskim uzupełnienie domyślnych zasad o wynegocjowane warunki.

Biorąc pod uwagę bezprecedensowy charakter kryzysu dotyczącego dostaw gazu i jego skutki transgraniczne, a także poziom integracji wewnętrznego rynku energii UE, uzasadnione jest podjęcie działań na szczeblu Unii, ponieważ same państwa członkowskie nie są w stanie skutecznie przeciwdziałać ryzyku poważnych trudności gospodarczych wynikających ze wzrostu cen lub znaczących zakłóceń dostaw. Jedynie dalsze działania na szczeblu UE w duchu solidarności między państwami członkowskimi mogą zagwarantować, że zakłócenia dostaw i wahania rynkowe nie będą prowadzić do trwałych szkód dla obywateli i gospodarki.

Ponieważ ze względu na swoją skalę i skutki środek ten może zostać skuteczniej zrealizowany na poziomie Unii, może ona przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej.

2.3 Proporcjonalność

Przepisy rozporządzenia i ich proponowane przedłużenie są zgodne z zasadą proporcjonalności. Środek jest proporcjonalny do wymiaru i charakteru określonych problemów oraz do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Z uwagi na bezprecedensową sytuację geopolityczną i poważne zagrożenie dla obywateli i gospodarki UE istnieje wyraźna potrzeba podjęcia skoordynowanych działań. Środki określone we wniosku nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia ich celów, i są proporcjonalne do tych celów.

W szczególności przepisy dotyczące agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów, które niniejszy wniosek ma przedłużyć, mają zasadniczo być wdrażane na zasadzie dobrowolności, z ograniczonym wyjątkiem dotyczącym obowiązkowego udziału w agregacji zapotrzebowania na określoną ilość gazu. Prywatne przedsiębiorstwa zachowują pełną swobodę zawierania umów na dostawy gazu.

Rozszerzenie obowiązku solidarnościowego na krytyczne elektrownie gazowe nakłada ograniczenia na operatorów rynku, które są niezbędne, by zapewnić bezpieczeństwo dostaw gazu w sytuacji ograniczonych dostaw gazu i zwiększonego zapotrzebowania w sezonie zimowym. Opierają się one na istniejących środkach określonych odpowiednio w rozporządzeniach (UE) 2022/1369 i (UE) 2017/1938 i mają na celu zwiększenie skuteczności tych środków w obecnych okolicznościach.

Spoczywający na operatorach rynku obowiązek przekazywania ACER informacji na temat transakcji LNG jest zgodny z obecnymi obowiązkami operatorów rynku w ramach REMIT, a ACER zachowa poufność szczególnie chronionych informacji handlowych.

Środek ograniczenia zmienności śróddziennej cen nakłada na systemy obrotu i przedsiębiorstwa handlowe wymogi w zakresie umożliwienia przedsiębiorstwom energetycznym dalszego uczestnictwa w rynkach gazu i energii elektrycznej oraz zaspokojenia ich potrzeb w zakresie zabezpieczenia, a tym samym zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii dla odbiorców końcowych. Jednocześnie przepisy rozporządzenia pozostawiają systemom obrotu swobodę w zakresie ustanawiania odpowiedniej metody obliczania do celów określenia granic cenowych względem ceny referencyjnej

Okres przedłużenia jest proporcjonalny ze względu na trwały charakter poważnych trudności w dostawach energii i wynikające z nich zagrożenia dla cen i bezpieczeństwa dostaw, które mają się utrzymywać co najmniej przez cały rok 2024, ponieważ bardziej strukturalne zmiany warunków rynkowych spodziewane są dopiero w 2025 r.

2.4 Wybór instrumentu

Biorąc pod uwagę wymiar kryzysu energetycznego oraz skalę jego skutków społecznych, gospodarczych i finansowych, przepisy, których stosowanie ma być przedłużone w obecnym wniosku są zawarte w rozporządzeniu o zakresie ogólnym, mającym bezpośrednie i natychmiastowe zastosowanie. Przedłużenie okresu stosowania tych przepisów powinno zatem nastąpić również poprzez przyjęcie rozporządzenia.

3. WYNIKI OCEN *EX POST*, KONSULTACJI Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCEN SKUTKÓW

3.1 Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Z uwagi na pilną potrzebę przygotowania wniosku dotyczącego przedłużenia obowiązywania rozporządzenia (UE) 2022/2576, tak aby mógł on zostać przyjęty na czas przez Radę, nie można było przeprowadzić konsultacji z zainteresowanymi stronami. Kwestie związane z wdrażaniem rozporządzenia, w tym potrzebą dalszego stosowania jego przepisów, zostały jednak omówione na odpowiednich forach, takich jak Rada Sterująca ad hoc i Grupa Doradcza ds. Przemysłu.

3.2 Ocena skutków

Niniejszy wniosek w sprawie przedłużenia obowiązywania rozporządzenia w sprawie solidarności gazowej stanowi środek nadzwyczajny na podstawie art. 122 ust. 1 TFUE, mający na celu zaradzenie utrzymującym się poważnym trudnościom i zagrożeniom dla bezpieczeństwa dostaw gazu w UE. Z tego powodu nie można było przeprowadzić oceny skutków. Wniosek opiera się jednak na wnioskach przedstawionych w sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia (UE) 2022/2576.

3.3 Prawa podstawowe

Nie zidentyfikowano negatywnego wpływu na prawa podstawowe. Środki w ramach tego instrumentu nie będą miały wpływu na prawa odbiorców sklasyfikowanych jako chronieni na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1938, w tym wszystkich odbiorców będących gospodarstwami domowymi. Instrument ten umożliwi zmniejszenie ryzyka związanego z niedoborem gazu, który w przeciwnym razie miałby poważne konsekwencje dla gospodarki i społeczeństwa.

4. WPŁYW NA BUDŻET

Wpływ na budżet ogranicza się do konieczności finansowania przedłużenia umowy o świadczenie usług zawartej między Komisją a dostawcą usług obsługującym platformę agregacji zapotrzebowania „Aggregate EU”.

Wpływ na budżet UE związany z niniejszym wnioskiem dotyczy również zasobów ludzkich i innych wydatków administracyjnych Dyrekcji Generalnej Komisji Europejskiej (DG) ds. Energii oraz ACER. Wniosek ma na celu przedłużenie przepisów ustanawiających udoskonalony system bezpieczeństwa dostaw gazu, obejmujący nowe obowiązki dla państw członkowskich, a w związku z tym wzmocnioną rolę DG ds. Energii w wielu dziedzinach w porównaniu z okresem poprzedzającym rozporządzenie pierwotne – obejmujących:

ogólne zarządzanie rozporządzeniem i jego wykonanie (3 EPC);

prace nad opracowaniem zgodnego z prawem konkurencji wdrożenia konsorcjum na rzecz zakupu gazu, wymagającego współpracy z przemysłem (2 EPC);

ocenę wniosków państw członkowskich o przyznanie uprawnień dotyczących wyższych krytycznych ilości gazu; działania następcze w związku z wnioskami o udzielenie solidarnego wsparcia; ułatwianie wdrażania umów o solidarności (1 EPC);

pomoc administracyjną (2 EPC)

we wniosku określono również nowe zadania ACER polegające na gromadzeniu danych dotyczących transakcji LNG w celu ustanowienia poziomu odniesienia LNG (5 EPC).

Niniejszy wniosek nie wymaga dodatkowych zasobów budżetowych w stosunku do zasobów już przydzielonych w kontekście przyjęcia rozporządzenia (UE) 2022/2576 i określonych w ocenie skutków finansowych towarzyszącej rozporządzeniu (UE) 2022/2576.

5. ELEMENTY FAKULTATYWNE

5.1 Szczegółowe objaśnienia poszczególnych przepisów wniosku

Proponowane zmiany są ukierunkowane i mają ograniczony zakres w celu przedłużenia okresu stosowania przepisów rozporządzenia (UE) 2022/2576.

W art. 31 proponuje się zmianę okresu stosowania rozporządzenia z dnia 30 grudnia 2023 r. (data przypadająca jeden rok od wejścia w życie rozporządzenia 2022/2576) na dzień 31 grudnia 2024 r.

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE RADY**zmieniające rozporządzenie (UE) 2022/2576 w odniesieniu do wydłużenia okresu jego stosowania**

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 122 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2576⁵ przyjęto w związku z kryzysem dotyczącym dostaw gazu spowodowanym niczym niesprowokowaną i nieuzasadnioną pełnoskalową inwazją Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. oraz w związku z potrzebą reakcji Unii za pomocą środków tymczasowych w duchu solidarności między państwami członkowskimi. Rozporządzenie to ma na celu złagodzenie wpływu na ceny gazu poprzez zajęcie się popytem i podażą, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw w całej Unii oraz wzmocnienie solidarności.
- (2) W rozporządzeniu (UE) 2022/2576 przewidziano tymczasowe ramy prawne w odniesieniu do lepszej koordynacji zakupów gazu, środków zapobiegających nadmiernym cenom gazu i nadmiernej zmienności śróddziennej na rynkach energetycznych instrumentów pochodnych oraz środków stosowanych w przypadku stanu nadzwyczajnego dotyczącego gazu.
- (3) Okres stosowania rozporządzenia (UE) 2022/2576 był pierwotnie ograniczony do dnia 30 grudnia 2023 r.
- (4) Zgodnie z art. 30 rozporządzenia (UE) 2022/2576 Komisja przeprowadziła przegląd tego rozporządzenia, którego wyniki podsumowano w sprawozdaniu w sprawie głównych ustaleń przeglądu rozporządzenia z dnia 28 września 2023 r. („sprawozdanie”)⁶. W sprawozdaniu stwierdzono, że rozporządzenie (UE) 2022/2576 odegrało ważną rolę w stabilizacji sytuacji na rynku gazu i zapewnieniu odpowiednich dostaw gazu do Unii oraz że rozporządzenie to stanowi ważny element zestawu narzędzi UE w zakresie bezpieczeństwa dostaw gazu.
- (5) W rozporządzeniu (UE) 2022/2576 ustanawia się platformę agregacji zapotrzebowania i zobowiązuje państwa członkowskie do wprowadzenia odpowiednich środków w celu zapewnienia, aby podlegające ich jurysdykcji przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zużywające gaz uczestniczyły w procesie agregacji zapotrzebowania organizowanym przez dostawcę usług jako jeden z możliwych sposobów osiągnięcia celów w zakresie napelnienia, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu

⁵ Rozporządzenie Rady (UE) 2022/2576 z dnia 19 grudnia 2022 r. w sprawie zwiększenia solidarności dzięki lepszej koordynacji zakupów gazu, wiarygodnym poziomom odniesienia cen i transgranicznej wymianie gazu (Dz.U. L 335 z 29.12.2022, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2576/oj>).

⁶ COM(2023) 547 final.

Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938⁷, zmienionym rozporządzeniem (UE) 2022/1032. Państwa członkowskie i przedsiębiorstwa gazowe, a także przedsiębiorstwa zużywające gaz faktycznie uczestniczyły w mechanizmie agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów ustanowionym na podstawie rozporządzenia (UE) 2022/2576 („AggregateEU”) i przyczyniły się do osiągnięcia do października 2023 r. łącznej agregacji wynoszącej 44,04 mld m³ zapotrzebowania na gaz, co odpowiada ponad trzykrotności obowiązkowych ilości na potrzeby agregacji zapotrzebowania. Świadczy to o tym, że mechanizm „AggregateEU” cieszył się dużym zainteresowaniem uczestników rynku.

- (6) W sprawozdaniu stwierdzono, że mechanizm „AggregateEU” zapewnił europejskim nabywcom dodatkowe możliwości zakupu gazu od niezawodnych dostawców na konkurencyjnych warunkach, a także przejrzystość rynku w zakresie popytu i podaży, przyczyniając się w ten sposób do zmniejszenia zmienności rynków.
- (7) Jeżeli chodzi o zasady nadzoru rynku, rozporządzenie (UE) 2022/2576 wymaga, aby każdy system obrotu, w którym przedmiotem obrotu są energetyczne towarowe instrumenty pochodne, ustanawiał, w odniesieniu do każdego energetycznego towarowego instrumentu pochodnego będącego przedmiotem obrotu w tym systemie, mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną oparty na górnej i dolnej granicy cen („granice cenowe”), który określa ceny, powyżej i poniżej których zlecenia nie mogą być realizowane („mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną”). W sprawozdaniu zauważono, że na rynkach gazu w dalszym ciągu występują epizody znacznych wahań oraz że mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną może odgrywać rolę w zapobieganiu nadmiernym skokom cen i w stabilizowaniu rynku.
- (8) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2022/2576 Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) ma obowiązek codziennie publikować oszacowania ceny skroplonego gazu ziemnego (LNG) oraz dzienny poziom odniesienia LNG na podstawie danych rynkowych LNG dotyczących transakcji, które to dane ACER powinna systematycznie gromadzić i przetwarzać. Oszacowania ceny LNG i poziomów odniesienia zapewniły rynkowi większą przejrzystość, zwiększając w ten sposób zdolność uczestników rynku do zabezpieczania dostaw LNG po konkurencyjnych cenach. W sprawozdaniu stwierdzono, że oszacowanie ceny LNG i poziom odniesienia dla LNG okazały się przydatne w stabilizacji rynku.
- (9) W rozporządzeniu (UE) 2022/2576 przewidziano szereg przepisów dotyczących bezpieczeństwa dostaw i solidarności na wypadek stanu nadzwyczajnego dotyczącego gazu, aby lepiej koordynować organizację środków solidarności energetycznej w sytuacji nadzwyczajnej. Jego rozdział IV stanowi tymczasowe uzupełnienie rozporządzenia (UE) 2017/1938, w szczególności przez zapewnienie domyślnego stosowania mechanizmu solidarnościowego w przypadku braku umów dwustronnych, a także przez rozszerzenie tego mechanizmu solidarnościowego na LNG i krytyczne ilości gazu do produkcji energii elektrycznej. Dodano ponadto przepis ułatwiający ograniczenie popytu przez odbiorców chronionych, a także środek dotyczący zabezpieczenia przepływów transgranicznych. W sprawozdaniu stwierdzono, że tymczasowe przepisy dotyczące bezpieczeństwa dostaw i solidarności okazały się przydatne w zapobieganiu kryzysowi gazowemu i jego łagodzeniu, a także ułatwianiu wysiłków na rzecz ograniczenia popytu.

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1938 z dnia 25 października 2017 r. dotyczące środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (UE) nr 994/2010 (Dz.U. L 280 z 28.10.2017, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj>).

- (10) Zawarty w sprawozdaniu wniosek, że utrzymują się poważne trudności w zakresie bezpieczeństwa dostaw energii dla Unii, jest nadal aktualny. Sytuacja na światowym rynku gazu pozostaje bardzo napięta. Ceny gazu są nadal znacznie wyższe niż przed kryzysem, co ma nieunikniony wpływ na siłę nabywczą obywateli Unii i konkurencyjność unijnych przedsiębiorstw. Zmienność rynku to kolejny aspekt obecnej sytuacji. Przypadki znacznej zmienności cen z lata i jesieni 2023 r., w związku z takimi wydarzeniami jak strajk w australijskich instalacjach LNG lub zakłócenia w funkcjonowaniu gazociągu Balticconnector, pokazują, że rynki są nadal niestabilne i podatne na nawet stosunkowo niewielkie wstrząsy w zakresie popytu i podaży. Trwający kryzys na Bliskim Wschodzie stanowi dodatkowe znaczące ryzyko geopolityczne, które może mieć wpływ na ceny i dostawy gazu. W tych warunkach obawa przed niedoborem gazu może wywołać silne reakcje, które mogą mieć poważne konsekwencje dla cen.
- (11) Ze względu na znaczny spadek importu rosyjskiego gazu rurociągowego na przestrzeni ostatniego roku dostępność dostaw gazu do Unii jest znacznie ograniczona w porównaniu z sytuacją sprzed kryzysu. Przy obecnych poziomach importu gazu rurociągowego oczekuje się, że Unia otrzyma około 20 mld m³ gazu rurociągowego w ramach importu z Rosji, o ile ten niepewny import nie zostanie całkowicie zakłócony. Jest to wielkość o około 110 mld m³ mniejsza niż w 2021 r. Redukcja ta stwarza ryzyko wystąpienia niedoborów gazu w Unii.
- (12) Sytuacja na światowych rynkach gazu pozostaje bardzo napięta i należy się spodziewać, że jeszcze przez pewien czas taka pozostanie. W ciągu ostatnich dwóch lat globalna podaż LNG wzrosła jedynie nieznacznie ze względu na ograniczone zwiększenie zdolności skraplania, przerwy w głównych instalacjach eksportowych i malejące dostawy gazu zasilającego w instalacjach LNG. Nowe znaczne zdolności skraplania LNG będą dostępne w systemie dopiero w 2025 r. W związku z tym w najbliższej przyszłości równowaga pozostanie niepewna. Sytuacja ta ma negatywny wpływ na ceny gazu, które – mimo że są niższe niż w szczycie odnotowanym latem 2022 r. – pozostają ponad dwukrotnie wyższe od poziomów sprzed kryzysu.
- (13) W związku z obecnymi napiętymi warunkami rynkowymi ceny mogą ponownie gwałtownie wzrosnąć w wyniku nieprzewidywalnych wydarzeń i nagłych wstrząsów, takich jak odbicie popytu na LNG w Azji skutkujące zmniejszeniem dostępności gazu na światowym rynku gazu, mroźna zima, która może doprowadzić do wzrostu zapotrzebowania na gaz nawet o 30 mld m³, ekstremalne zdarzenia pogodowe, które mogą mieć wpływ na magazynowanie energii wodnej i produkcję energii jądrowej ze względu na niski poziom wody, a także wynikający z tego wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną wytwarzaną przy użyciu gazu, dalsze zakłócenia w funkcjonowaniu infrastruktury krytycznej, po aktach sabotażu wymierzonych w gazociągi Nord Stream we wrześniu 2022 r. oraz uszkodzeniu gazociągu Balticconnector w październiku 2023 r., a także pogorszenie sytuacji geopolitycznej i krajobrazu zagrożeń w regionach zaopatrujących UE, na przykład w związku z kryzysem na Bliskim Wschodzie.
- (14) Z uwagi na obecną napiętą równowagę między podażą a popytem, nawet umiarkowane zakłócenie dostaw gazu lub sama groźba wystąpienia takich zakłóceń mogłyby mieć dramatyczny wpływ na rynek gazu i spowodować poważne i trwałe szkody dla gospodarki i obywateli Unii.
- (15) Obecny kryzys naraża całą Unię na ryzyko niedoboru energii i wysokich cen energii. Utrzymujące się poważne trudności, które nadal wpływają na bezpieczeństwo dostaw gazu w Unii, a także wszelkie nowe dodatkowe trudności oraz poziom cen gazu mogą

negatywnie wpłynąć na sytuację gospodarczą, konkurencyjność przemysłu i siłę nabywczą obywateli.

- (16) Ponieważ Unia jest jednolitym rynkiem, niedobór gazu w jednym państwie członkowskim miałby poważne konsekwencje we wszystkich pozostałych państwach członkowskich w postaci fizycznego niedoboru gazu, zmienności cen lub zakłóceń łańcuchów przemysłowych wynikających z ewentualnych ograniczeń w określonych gałęziach przemysłu w poszczególnych państwach członkowskich. Ponadto, w duchu solidarności, wszystkie państwa członkowskie mogą przyczynić się do dalszego zmniejszania ryzyka niedoboru energii, a tym samym pomóc w ograniczeniu zmienności cen gazu.
- (17) Przedłużenie okresu stosowania rozporządzenia (UE) 2022/2576 stanowi środek nadzwyczajny i ograniczony w czasie, wprowadzony w odpowiedzi na utrzymujące się i nowe poważne trudności w dostawach energii, które niosą ze sobą ryzyko nieuchronnego kryzysu. Przedłużenie wyraźnie zmniejszy zmienność rynków i wzmocni solidarność.
- (18) Potrzebne są pilne działania. Nieprzedłużenie okresu stosowania rozporządzenia 2022/2576, które przestanie obowiązywać w dniu 30 grudnia 2023 r., groziłoby zmianą stabilnej, ale niepewnej sytuacji, jaką Unia osiągnęła dotychczas i pogorszyłoby odporność na prawdopodobne przyszłe wydarzenia, takie jak całkowite wstrzymanie importu gazu z Rosji. Przedłużenie okresu stosowania rozporządzenia (UE) 2022/2576 jest również zgodne z planem REPowerEU⁸, który miał chronić obywateli i gospodarkę Unii przed nadmiernymi cenami i niedoborami dostaw energii.
- (19) Utrzymujące się napięcia w dostawach energii uzasadniają przedłużenie stosowania przepisów dotyczących agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów zawartych w rozporządzeniu (UE) 2022/2576, ponieważ przyczyniają się one do wyrównania dostępu przedsiębiorstw we wszystkich państwach członkowskich do nowych lub dodatkowych źródeł gazu. Pomagają także w zapewnieniu lepszych warunków niż w przypadku indywidualnych zakupów gazu za pośrednictwem dostawcy usług, przyczyniając się w ten sposób do bezpieczeństwa dostaw.
- (20) Przedłużenie przepisów dotyczących agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów zwiększyłoby zatem solidarność Unii w zakresie zakupów i dystrybucji gazu. W duchu solidarności przedłużona dostępność agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów będzie wspierać w szczególności te przedsiębiorstwa, które wcześniej nabywały gaz wyłącznie lub głównie od rosyjskich dostawców, co pomoże im w uzyskaniu dostaw od alternatywnych dostawców gazu ziemnego na korzystnych warunkach.
- (21) Aby wesprzeć uczestników rynku przez całą obecną zimę i kolejny sezon napełniania magazynów gazem, należy zapewnić ciągłość działania mechanizmu agregacji zapotrzebowania i wspólnych zakupów („AggregateEU”). Obejmuje to możliwość przedłużenia dotychczasowej umowy z dostawcą usług zgodnie z rozporządzeniem (UE, Euratom) 2018/1046⁹.

⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Plan REPowerEU, COM(2022) 230 final z 18.5.2022.

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) 2018/1046 z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1296/2013, (UE) nr 1301/2013, (UE) nr 1303/2013, (UE) nr 1304/2013, (UE) nr 1309/2013, (UE) nr 1316/2013, (UE) nr 223/2014 i (UE) nr 283/2014 oraz decyzję nr 541/2014/UE,

- (22) Biorąc pod uwagę korzyści dla konsumentów, stabilność cen i bezpieczeństwo dostaw energii, uzasadnione jest również przedłużenie okresu obowiązywania przepisów ustanawiających mechanizm zarządzania zmiennością śróddzienną oraz szacowanie cen i poziom odniesienia LNG.
- (23) Z uwagi na utrzymujące się ryzyko dla stabilnych dostaw gazu, o którym mowa powyżej, należy również przedłużyć okres obowiązywania przepisów w przypadku stanu nadzwyczajnego dotyczącego gazu. (rozdział IV) na kolejny rok, zgodnie z zawartymi w sprawozdaniu ustaleniami dotyczącymi pozytywnego wpływu przepisów. Wartości krytycznych ilości gazu zawarte w załączniku I obowiązują przez okres przedłużonego stosowania rozporządzenia do końca 2024 r.
- (24) Przedłużone stosowanie rozporządzenia (UE) 2022/2576 powinno być tymczasowe, powinno wejść w życie 31 grudnia 2023 r. w celu zapewnienia dalszego stosowania odpowiednich przepisów i powinno trwać jeden rok, tj. do dnia 31 grudnia 2024 r. Przedłużenie stosowania o jeden rok jest konieczne i proporcjonalne ze względu na trwały charakter poważnych trudności w dostawach energii i wynikające z nich zagrożenia dla cen i bezpieczeństwa dostaw, które mają się utrzymywać co najmniej przez cały rok 2024. Przedłużenie okresu stosowania rozporządzenia (UE) 2022/2576 nie powinno wprowadzać żadnych dodatkowych obowiązków poza tymczasowym przedłużeniem, w szczególności w odniesieniu do środków wprowadzanych przez państwa członkowskie w celu zapewnienia udziału w agregacji zapotrzebowania.
- (25) Rozporządzenie (UE) 2022/2576 powinno zatem obowiązywać do dnia 31 grudnia 2024 r.
- (26) Ponieważ cel niniejszego rozporządzenia nie może zostać osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast możliwe jest jego lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (27) Należy zatem odpowiednio zmienić rozporządzenie (UE) 2022/2576,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Zmiany w rozporządzeniu (UE) 2022/2576

W rozporządzeniu (UE) 2022/2576 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 31 akapit drugi otrzymuje brzmienie:

„Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dnia 31 grudnia 2024 r.”;

- 2) w załączniku I przypis 1 otrzymuje brzmienie:

„Dane liczbowe w załączniku I lit. a) i b) opierają się na danych z oceny wystarczalności zimowej przeprowadzanej na podstawie art. 9 rozporządzenia (UE) 2019/941 przez europejską sieć operatorów systemów przesyłowych energii elektrycznej (ENTSO-E), z wyjątkiem Malty, w której wytwarzanie energii elektrycznej opiera się wyłącznie na dostawach LNG i która nie dysponuje znaczącą zdolnością magazynowania. Biorąc pod uwagę specyfikę gazu

a także uchylające rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 (Dz.U. L 193 z 30.7.2018, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

niskokalorycznego, przedstawione w tabeli wartości dla Niderlandów należy pomnożyć przez współczynnik przeliczenia wynoszący 37,89 podzielony przez 35,17. W załączniku I lit. a) przedstawiono indywidualne miesięczne ilości obliczone przez ENTSO-E dla miesięcy od grudnia 2022 r. do marca 2023 r.; dane liczbowe w załączniku I lit. b) dla miesięcy od kwietnia 2023 r. do grudnia 2024 r. stanowią średnią wartości w okresie od grudnia 2022 r. do marca 2023 r.”;

3) w załączniku I lit. b) zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Maksymalne krytyczne ilości gazu wymagane do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na podstawie art. 23 w okresie od kwietnia 2023 r. do grudnia 2024 r. (wartości w milionach metrów sześciennych)”;

Artykuł 2

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2023 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

*W imieniu Rady
Przewodniczący*